

Warszawa, dnia 20 września 2017 r.

KMP.573.14.2017.AI

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Stołecznego Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych
w Warszawie (ul. Kolska 2/4)
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej OPCAT), oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 19 – 20 lipca 2017 r., Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Mechanizm) przeprowadził wizytację Stołecznego Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych, zlokalizowanego przy ulicy Kolskiej 2/4 w Warszawie (dalej: Izba, SOdON, placówka).

W skład zespołu wizytującego wchodziła: Justyna Lewandowska (dyrektor KMPT, prawnik), dr Aleksandra Iwanowska i Wojciech Sadownik (prawnicy). W wizytacji wzięła również udział dr n. med. Joanna Żuchowska (specjalista chorób wewnętrznych II stopnia) – ekspertka zewnętrzna KMPT z zakresu medycyny. Wyniki jej ekspertyzy zostały włączone w treść niniejszego raportu.

Celem wizytacji Mechanizmu było sprawdzenie stanu przestrzegania praw pacjentów przebywających w Izbie oraz dokonanie oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W trakcie wizytacji wykonano następujące czynności:

- 1) przeprowadzono rozmowę wstępną ze Sławomirem Nowickim – dyrektorem Izby;
- 2) dokonano oglądu placówki: sal pacjentów, sanitariatów, gabinetów zabiegowych, pomieszczeń, w których realizowane jest przyjęcie pacjentów;
- 3) przeprowadzono rozmowy z pracownikami;
- 4) przeprowadzono rozmowy indywidualne i grupowe z pacjentami;

- 5) dokonano analizy dokumentacji dostępnej na miejscu, w tym kart ewidencyjnych pacjentów oraz raportów pielęgniarско-ratowniczych;
- 6) wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMPT poinformowali dyrektora SOdON o ustaleniach dokonanych w trakcie wizytacji, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji poddano analizie dokumentację i informacje związane z funkcjonowaniem placówki.

Podczas wizytacji w przedmiocie zainteresowania KMPT każdorazowo pozostają zagadnienia związane z legalnością pobytu pacjentów w Izbie, ich traktowaniem, prawem do informacji, ochrony zdrowia, a także warunki bytowe i dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W raporcie wskazano jedynie obszary pozytywnie wyróżniające placówkę oraz takie, w których KMPT stwierdziło nieprawidłowości.

2. Ogólna charakterystyka placówki i jej mocne strony

W skład SOdON wchodzi m.in. Dział Izba Wytrzeźwień oraz Dział Przerwywania Ciągów Alkoholowych zapewniające pobyt osobom doprowadzonym w celu wytrzeźwienia z terenu miasta stołecznego Warszawy lub deklarującym chęć przerwania ciągu alkoholowego. Zakres wizytacji związany był wyłącznie z funkcjonowaniem Działu Izby Wytrzeźwień.

Izba posiada 130 miejsc dla osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W 2016 r. ogółem umieszczono w niej 26432 dorosłych i 12 nieletnich. Zgodnie z Uchwałą nr XLV/1104/2017 z dnia 6 kwietnia 2017 r. wysokość opłaty za pobyt w Izbie wynosi 298,18 zł.

W Działach Izba Wytrzeźwień oraz Przerwywania Ciągów Alkoholowych zatrudnionych jest łącznie 65 osób, w tym m.in. 6 pielęgniarek, 3 ratowników medycznych. Na każdym z wyodrębnionych w placówce stanowisk (poza kierownikami zmiany w Dziale Izba Wytrzeźwień i pielęgniarkami) zatrudnione są zarówno kobiety, jak i mężczyźni.

W latach 2016-2017 do dnia wizytacji pracownicy obu działów brali udział w szkoleniach z zakresu udzielania pierwszej pomocy medycznej, stosowania środków przymusu bezpośredniego, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych, zagrożeń pirotechnicznych w SOdON, podejmowania negocjacji, zasad gaszenia pożarów oraz środowiska pożarów. Wskazanymi szkoleniami objęty był cały personel zatrudniony w SOdON. Na wrzesień i październik 2017 r. zaplanowano ponowienie szkoleń z zakresu

udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego.

Ponadto, zgodnie z informacjami przekazanymi przez dyrektora placówki, planowane jest zapewnienie pracownikom superwizji.

KMPT bardzo pozytywnie ocenia przedstawione działania służące zapewnieniu równowagi płci wśród zatrudnionego personelu, jak również wzmocnienia jego kompetencji. Superwizja z kolei będzie stanowiła ważny czynnik zabezpieczający personel przed wypaleniem zawodowym i umożliwiającą przepracowanie wszystkich sytuacji trudnych i obciążających związanych z wykonywanymi zadaniami. Kwalifikacje personelu z kolei w sposób bezpośredni przekładają się na sposób traktowania osób umieszczonych w Izbie, bowiem jak zauważa Europejski Komitet Zapobiegania Torturom, dobrze wyszkolony pracownik jest najlepszą gwarancją przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności [CPT/Inf (92) 3].

Nagranie z każdego przypadku zastosowania środka przymusu bezpośredniego jest analizowane przez wyznaczonego pracownika, sporządzającego raport z jego przebiegu. Raport ten jest następnie przesyłany dyrektorowi placówki. Dzięki takiemu rozwiązaniu dyrektor sprawuje stały i systematyczny nadzór na stosowaniem środków przymusu bezpośredniego i może niezwłocznie reagować na wszelkie stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości.

Personel SOdON prowadzi również spotkania edukacyjno-profilaktyczne z zakresu problematyki alkoholowej dla zainteresowanych instytucji i organizacji. Od początku 2016 r. do czasu wizytacji zorganizowano 24 szkolenia m.in. dla operatorów numeru 112, członków Komitetu Ochrony Praw Dziecka, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Wola, Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście, wolontariuszy z Fundacji *Itaka*. W tym samym okresie zrealizowano także ponad 70 spotkań z uczniami i studentami.

3. Obszary wymagające poprawy

W trakcie oglądu zwrócono uwagę, iż okno w łazience przeznaczonej do kąpieli osób doprowadzonych do wytrzeźwienia nie było osłonięte, mimo iż część stanowisk prysznicowych znajdowała się naprzeciwko niego. Tym samym nie zapewniono intymności osobom korzystającym z kąpieli. Podczas rozmowy podsumowującej dyrektor placówki poinformował wizytujących, iż wskazana nieprawidłowość zostanie niezwłocznie usunięta.

Przedstawiciele KMPT zaobserwowali również, że żaden z sanitariatów przeznaczonych dla osób doprowadzonych do wytrzeźwienia nie był dostosowany do potrzeb osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim. Zważywszy, iż w Izbie może zostać umieszczona także osoba z niepełnosprawnościami zalecanym byłoby dostosowanie przynajmniej jednej z toalet zgodnie z poniższymi standardami:

- 1) zapewnienie przestrzeni manewrowej dla wózka inwalidzkiego 150 cm x 150 cm;
- 2) umiejscowienie włączników światła, kontaktów, klamek, dozowników mydła, wieszaków na papier na wysokości: 90-120 cm,
- 3) wysokości muszli ustępowej: 45-50 cm,
- 4) zamontowanie poręczy w odległości 40 cm od osi muszli, umieszczonej na wysokości: 70-85 cm,
- 5) zastosowaniu w miejsce kurków, baterii umywalkowych, dostępnych dla osób ze słabszymi rękami (dłuższych).

Wymienione zasady ustalone zostały przez przedstawicieli *Fundacji Polska bez barier*, zgodnie ze standardami planowania dostępności i uznane za optymalne dla odpowiedniego dostosowania placówek wizytowanych przez przedstawicieli KMPT. Stanowią one o odpowiednich warunkach dla pacjentów z niepełnosprawnością fizyczną, które zapewnią im samodzielne korzystanie z sanitariatów.

4. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zaleca:

Dyrektorowi SOdON:

- 1) udzielenie informacji dotyczącej osłonięcia okna w łazience przeznaczonej do kąpieli osób doprowadzonych do wytrzeźwienia;
- 2) dostosowanie podczas planowanych prac remontowych przynajmniej jednej z toalet, przeznaczonych dla osób umieszczonych w placówce, do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną.